

Márton Gábor: Dr. Kovács Péter, a szegények orvosa

Fél évszázada, hogy a Gyomavégi Temetőben pihen Dr. Kovács Péter, a legendás hírű endrődi orvos.

A Kovács családról a Magyar Nemesi Családok VI. kötetében a 102-186 lapokon található feljegyzések. (Bihari, debreceni Kaáli nemzetsége nyert az 1600-as évek első felében címeres levelet. Volt, aki Kovách, más Kovács, a többség Kovács formát használta.) A váradi Kovácsok 1649-ben nyertek nemességet, aki közül került valószínű Endrődre 1767 körül a generáció alapítója. Viszont van Szuhakálóra írt levél is az endrődi előjáróságtól 1751-ből, melyben kovácsokat hívtak Endrődre.

A temetőben nehezen olvashatóan kihámozható Kovács M. István 1838-1880 és felesége Ugrin Borbála neve a kőkereszten, akik a nagyszerű "szegények orvosának" voltak szülei. A gyermekáldásban bővelkedő szülők 8 gyermeke közül ötödik volt Péter. (Dániel, István, Frigyes, Libor, Péter, Viktória, Mária, Eszter) Kovács M. István a kiegyezést követő gazdasági fellendülés lehetőségével élve, örökölt gazdaságát, korszerű árutermelő gazdasággá fejlesztette. A hozamot újabb földek vásárlására és 5 fia taníttatására fordította. Birtokai jelentősen növekedtek Endrődön, Gyomán, Dévaványán. Így került az endrődi bírói székbe, a Gazdakör vezetője, a Régészeti Egyesület tagja lett. A fiúgyermek taníttatása modern gondolkodásra vallott. Péter a középiskolát Szarvason, Nagyváradon, Szolnokon, Lőcsén végezte. Kitűnő érettségi után a budapesti egyetemen orvosi diplomát szerzett. Ezek az évek kifejlesztették csodálatos képességét.

Az apa 1880-ban bekövetkezett halála után a többi fiú a gazdasághoz tért vissza. Péter sikerei még külföldi képzés lehetőségével is kecsegtették, melyet kiemelkedő klinikai gyakorlattal valószínűsíthető volt volna meg. Ő azonban 1896-ban Endrődre jött vissza praktizálni. Egykori szállásadójának lányát, a régi nemesi család sarját, Török Saroltát vette feleségül. Kovács Péter községi orvos a Társadalombiztosító orvosa, a Stefánia Egyesület vezető orvosa lett. Fiatalon tagja a Vármegyei Törvényhatósági Bizottságnak, Endrőd község képviselő-testületének. Az Ivánfenéki Ármentesítő Társulat alelnöke, ugyancsak alelnöke a Vármegyei Orvosszövetségnek és tiszteletbeli járási orvos.

Áldozatos munkájával, az első világháború idején dúló spanyol járványban szenvedők, a sebesültek kezelésében elévülhetetlen érdemeket szerzett. Legendák keringtek sikeres gyógyító munkájáról. A környező községekből, sőt távolabbi helyekről is sokan keresték fel súlyos nyavalyájukkal. A szegényeknek gyakran ingyen adott orvosságot. Sebészet, szülészeti terén végzett munkájáról valóságos legendák keltek életre.

A román megszálláskor kirabolták. A tanácsköztársaság idején menekülésre kényszerítették.

A harmincas években Gyomára költözött, ahol az ugyancsak endródi születésű dr. Bartha Gusztávval sikeresen gyógyítottak.

Fáradhatatlanul dolgozott. Nyugdíjazása után is sokan választották gyógyítójukul.

A második világháború folyamán, az orosz seregek közeledtére, egyedül maradt a községben. Tímár doktor úr katonai szolgálaton volt, Weisz Aladár doktorurat származása miatt vitték el. Pedig a szokásos őszi betegségeken kívül elég sok robbanásos sérülés is gyarapította teendőit. Szerencsére Alapi Andor gyógyszerészben ügyes és hozzáértő segítőtársra talált.

A sok munka szívét súlyosan megviselte. Mégis, még betegen is, mindennapos látvány volt a "kojecán" segíteni igyekvő öreg doktor bácsi.

Fájdalmát gyarapította, hogy egyetlen lányuk Bácsi Elekné, Kovács Sárának leánya (a doktor úr kedves unokája) autó baleset áldozata lett.

Emlékét őrző márvány obeliszken három név olvasható:

Szendrői Kovách Sarolta 1852 - 1927

Dr. Kovács Péter 1867 - 1947

Török Sarolta 1876 - 1948

Csodálatos élete, áldozatos, fáradtságot nem ismerő munkája, önzetlenül is gyógyítani kész embersége szolgáljon például minden földijének.

Megjelent: Városunk 1998. január. p. 4. (In memoriam)